

URRUTIKUSKIÑA: "URKOA IKUSI EZIÑA"

Ez zaitez asarratu itz barri bat edo beste emen dakartsudazalako. Beste edozein izkuntzetan be, iitz barriak egunero sortzen dira. Gurean, zergaitik ez?

Urrutikuskiña ez dozu gaur, ba, auzoko zerbait. Urte asko dala, asi ziran ortik esaten, ez dakit nun be, ba zirala tresna batzuk, edonun jazoten zana, olako zer bateri ikutu bat egin eta drast! ikustekoa. Edozer: antzerkia, zinema, mezea, kirolak: guztiak ederto. Tresna orreri, gure albo errietakoak «television» eritxoan. Guk, edozer ondo artzen dogun lez, atzerritik etorria batez be, traste ori gurera eldu zanean, ez geunkan bateatuten ibilli bearrik. «Television» erdaldunak, ba guk be bardin antzean: telebisiñoa. Ederto. Baiña ederto norentzat? Gerkeraz ta latiña ikasi dauzarenarentzat. Ikasiak dakie bakarrik, tele urrun dala gerkeraz. «Visio» ori, latiñez, ikusi dala. Onexegaitik, «television» itz ori, euskaldun utsak ulertu daien, urrutikuskiña asmau eban norbaitek.

Nik ez dakit ondo ala txarto asmatua dan. Itz orrek, neuri beintzat, geiago diñost. Zoritxarrez edo zorionez, euskeraren eztena beste izkuntza biona baiño sartuago daroat-eta. Asikera baten illun samar irizten jatzun itz ori, azalpentxo onegaz argitu jatzulakoan nago. Tele-visio = urrutikuskiña.

«Urkoa ikusieziña» azalduko deusut orain. Onetan dogu arantza ta kokka. Esandako traste orreri, izena gaur jarri bear baneutso, auxe bururatat jat itz egokia: urkoa ikusieziña.

Parkatu, atsegin ez bajatzu. Ez noa itzera, ortzera baiño. Lucia Bose, gaur ain ago-miñean darabilgun Luis Migel zeneraillaren emazteak esan dau: Españarren urrutikuskiña, moldabakoa ta oso txarra dala. Ez jakola atsegin. Ni neu zeugaz nozu orretan, Luzi.

Baiña, ez dakit zer esango leuskizuen beste millaka lagunak: euskaldun eta erdaldun.

Geienak, poz-pozik dagoz; euskaldunak, lar pozik. Traste orrek esana, erakutsia: Jainkoak esana ta erakutsia.

Pozik dagoz euskaldunak: agertzen diran barriak, naiz sarritan nastauta edo illunduta emon: edo bertakoak (onenak eta arduratsuenak) bapez emon.

Pozik, naiz eta, daroaguzan urte guztietan, euskeraz, orduerdiko itzalditxu bat ez entzun andik.

Etxe askotan, ogitarako bear dabena aurreratzen diardue; gero umeen aurrean, lotsabakokeri andienak an agertuarren.

Pozik, gure erriko jazoerak, abesti, kirol eta dantza, andik ia iñoz emon ezta be.

Euskaldunok, beti pozik. Ondo esan eban batek: abeslari ta ameslari giñala.

Baserri zokondo andienetan, teillatu gaillurretan, or doguz orratz-arrapatzaileak; barruan biotz-lapurretan diarduan tresna orren lekuko.

Len, dana zan itzaldi ta sermoi, ziñe zantarra ta dantza lotua txartzat bota gurean. Orreen billa joan egin bear zan. Gaur etxean dozuz, gura dozun orduan, eta iñok ez diño ezertxo.

Ezagutzen dot etxe bat, euskaldun utsa. Gurasoak ogera joan eta gero, amabi urteko umeak antxe gelditzen dira sutondoan, azkena ikusi arte. Lagundu guraz edo, zerbait esan neutsenean, auxe izan zan erantzuna: Aita Santua ta obispoak be or ibiltzen dira ta, txarra ez da izango.

Gure Erriaren biotz onegia. Zer esan orreri! Luze ekin bearke neutsan, eta bear

bada, egoera txarragoan itxi. Zer egin ez dakit, baiña zerbait egin bearke.

Katoliku deritxoan agintari batzuen ardurapean dagoanik ezin leiteke esan gaur, urrutikuskin dalako ori.

Bertan ikusten diranai buruz, Eleiz artzaiñak ezer esan barik, zelan egon daitekezan be ez dot ulertzen. Ulertu edo...

Dakidana auxe da: mesedegarri iñorentzat ez bada, gure umetxoentzat bi bider galgarri dala, urrutikuskiña. Eta besteak ezer egiten ez daben artean, lergarri bat, leku egokian, ordu onean ezarten ez dan bitartean, urrutikuskiña, urkoa ikusieziña danean, bakotxak geure barruak eskatzen deuskuna egin bear dogula. Ez dozu entzuten zeure barruaren dei larririk?

Deia entzuten badozu, iñok esan barik dakizu zer egin. Ezer entzuten ez badozu, ondoegi bizitzeak eta bakeak il zaitue.

Bizirik ilda dagozanen zorionkeria, zauri gordin biurtu egizu, Jauna.

ZABALE

USTE IZAN

ERROMANTIZISMOA

Rikardo Arregi

Gaztedia idealista dala esatea, topiko bat biurtu da. Batzuetan orrek, gaztediaren jokabideak eskusatzeko balio izaten dau; beste batzuetan barriz, onen oker jokatzeko kondenatzeko.

Gaztedia erromantikoa edo onelako zerbait dala ukatzerik ez dago. Nire asmoa ez da orretaz mintzatzea. Beste zerbaitetaz gura neuke jardun. Aaleziña adierazoten dauan erromantizismoaz mintzatu nai neuke.

Artu daigun, esate baterako, Che Guevara edo Vietnameko gudua. Gazte diranak euren baitan sentitzen dabe, beretu egiten dabe, Che Guevara eta Vietnameko Erriaren heroismoa. Ez dago txarto, ezta gitxiago bere. Baiña gerta daiteke, guk gizon orrekin egin dan injustiziagaitik protesta egiterakoan, zerbait egin dogula-ta, gure kontzientzia trankil ixtea. Gure errebeldia guztia orretan amaitzea.

Izanbe, Che Guevararen jokabidea, vietnamdarren burrukea, erromantiko azaltzen jaku. Emen barriz, ba dirudi orrelakorik ez dagoala egiterik; eta ez dauala emengo burrukeak, emengo lanak, atentziñorik merezi. Zenbatek

pentsatu ete dabe, Vietnamen egon balira, orain dauken heroismoaren gosea asetuko ebela! Orretan dago arrisku. Ori baita aaleziña adierazoten dauan erromantizismoa.

Emengo lanak, egunerokoak noski, ez dau betetan guk erromantizismoaz daukogun eritxia ta ustea. Ta betetan ez daualako, gizon asko, eskuak tolestuta, gelditzen dira.

Bestaldetik, ez dira gauzak argi ikusten nunbait —ezin bestela izan—; eta guztiz garbi ez ikuste orrek, ba dirudi eskusea naikoa emoten dauala, garbitasun eta argitasun utsaren izenean ezer ez egiteko.

Danak diño —beste topiko bat da— topikoak baztertu egin bear dirala. Konforme. Topiko orreen artean bere, gazteen idealismoa baztertu bear geunke. Idealismoa esan bearrean, oba izango da ideakeria esatea. Onen bitartez gazteak, edo beste edozeiñek, bere asmoen irudi bat egiten dau; eta errealidadeari iges egin guran, irudi orretan kontsolatzen da. Jakiña, orrela ezin leike ezer egin, bere buruarentzat arrotz biurtzen baita.